

La dansa, les famílies i la interculturalitat dins de les aules d'educació infantil

Irene Mollà Barberán

Treball de final de grau

Tutora: Maria Cristina Sanz Lopez

Curs 2024-2025

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Índex

1. Resum	2
2. Introducció	3
3. Justificació del tema	4
4. Objectius del treball	5
5. Marc teòric	6
a. Conceptes claus	6
b. Antecedents teòrics o pràctics	7
c. Context educatiu de Catalunya	8
d. Anàlisi diagnòstica de les necessitats en el context	9
6. Proposta d'innovació	11
a. Descripció de la proposta	11
b. Context de la proposta	11
c. Metodologia de la proposta	12
i. Continguts curriculars	12
ii. Espais	13
iii. Materials	13
iv. Agrupaments	14
v. Equip docent	15
vi. Temporalització	15
vii. Funcionament i objectius específics	16
viii. Carta informativa a les famílies	20
ix. Avaluació dels infants	20
x. Valoració per part de les famílies	21
xi. Autoavaluació de la proposta	22
d. Avaluació de la proposta	22
7. Relació amb els ODS	24
8. Conclusions	26
9. Agraïments	28
10. Bibliografia	29
11. Annexos	31

1. Resum

La dansa dins de les aules d'educació infantil a vegades es treballa de manera molt superficial. Al mateix temps, costa que les famílies participin en el dia a dia dins de l'aula sobretot en contextos en què els infants creixen en entorns culturalment molt diversos. Tenint en compte aquests tres factors s'ha dissenyat un projecte d'intervenció amb l'objectiu de poder tractar la dansa, les famílies i les cultures dins de les aules d'educació infantil.

La proposta està adreçada al segon cicle d'educació infantil. Al llarg del treball es detalla el procediment exacte per a la seva execució així com els materials i recursos necessaris. A més, s'inclou la validació d'una experta del camp de la dansa i de l'educació infantil que aporta la seva mirada professional i permet veure la viabilitat de la proposta.

Paraules clau: dansa, famílies, cultura, entorn, interculturalitat, multiculturalitat.

Resumen

La danza en las aulas de educación infantil a veces se trabaja de forma muy superficial. Al mismo tiempo, es difícil que las familias participen en el día a día en el aula sobre todo en contextos en los que los niños y niñas crecen en entornos culturalmente muy diversos. Teniendo en cuenta estos tres factores, se ha diseñado un proyecto de intervención con el objetivo de poder tratar la danza, las familias y las culturas dentro de las aulas de educación infantil.

La propuesta está diseñada para el segundo ciclo de educación infantil. A lo largo del trabajo se detalla el procedimiento exacto para su ejecución así como los materiales y recursos necesarios. Además, se incluye la validación de una experta del campo de la danza y educación infantil que aporta su mirada profesional y permite ver la viabilidad de la propuesta.

Palabras clave: danza, familias, cultura, entorno, interculturalidad, multiculturalidad.

2. Introducció

Un treball de final de grau (TFG), és un treball que es desenvolupa l'últim any de la titulació amb la finalitat de poder reflectir tots els coneixements adquirits per l'estudiant al llarg de tota la carrera. D'aquesta manera, aquest TFG recull quatre anys de grau de mestra d'educació infantil.

En aquest TFG, s'ha volgut desenvolupar un projecte d'innovació que doni resposta a un context educatiu concret. Amb aquesta proposta es treballen els conceptes de dansa, les famílies dins de l'aula i la interculturalitat de les aules. Al llarg d'aquest treball es poden trobar diferents apartats que ajuden a estructurar de manera clara i ordenada aquesta proposta.

En primer lloc, es pot veure la justificació del tema, on s'exposen els criteris que van motivar a dur a terme aquest projecte d'intervenció en concret. En segon lloc, es pot trobar l'objectiu general i els objectius específics que s'han plantejat. A continuació, el marc teòric, on es pot veure reflectida tota la informació que s'ha pogut recollir per tal de comprendre el context en el qual se situa la innovació.

Posteriorment, es detalla el projecte d'innovació on es poden veure les seves característiques principals i la seva avaluació per part d'una professora experta. Finalment, es relaciona el disseny del projecte amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i es poden veure les conclusions extretes dels resultats obtinguts.

3. Justificació del tema

Des de sempre, ballar, és una gran part de la meva vida. He ballat des que soc ben petita, a casa em diuen que només escoltar música ja estava ballant i que no hi havia manera de parar-me. Avui en dia, per mi, la dansa és un mecanisme d'escapament. Quan ballo estic en un altre món, concentrada en el que em passa en aquell moment, el moviment que em toca fer i en l'emoció que estic sentint, en lloc de pensar en tot allò que m'envolta.

Un cop vaig anar creixent vaig poder adonar-me que, a l'escola, a part de l'espectacle del Dansa Ara, no recordo haver treballat massa més la dansa. Aquest fet em va fer reflexionar sobre si hi havia alguna manera de poder incorporar la dansa de manera divertida i funcional dins de les aules d'educació infantil.

Un altre fet que em va cridar l'atenció, va ser durant el període de pràctiques. Vaig poder veure la gran diversitat cultural que hi ha avui en dia dins de les aules d'educació infantil. Això em va fer pensar en què potser podia treballar amb les danses típiques de les diferents cultures presents perquè és una gran oportunitat per conèixer-les de primera mà.

Finalment, quan vaig estar donant voltes a com ho podia fer, vaig caure que qui millor per treballar les danses típiques que les famílies dels alumnes que han crescut amb aquestes tradicions. Vaig creure important tenir aquest fet en compte perquè és molt enriquidor poder incloure les famílies dins de l'aula.

Aquests tres punts em van fer pensar a buscar una manera de treballar la dansa, les famílies dins de l'aula i la interculturalitat de manera conjunta per a poder extreure el màxim benefici de les tres.

4. Objectius del treball

A l'hora de pensar i dissenyar en aquest projecte d'innovació s'ha plantejat un objectiu general i cinc objectius específics per a poder concretar la feina a realitzar.

Pel que fa a l'objectiu general és el següent: Incorporar la dansa i apropar les danses típiques de les diferents cultures presents dins de l'aula d'educació infantil a través de les famílies i el seu coneixement cultural propi.

Pel que fa als objectius específics són els següents:

1. Promoure la dansa dins de les aules d'educació infantil.
2. Ensenyar noves danses als alumnes d'educació infantil.
3. Involucrar a les famílies de manera activa dins de l'educació dels seus fills i filles.
4. Integrar a les famílies en el dia a dia de l'escola.
5. Treballar les diferents cultures que es poden trobar dins de l'aula d'educació infantil per despertar la curiositat envers allò que envolta als infants.

5. Marc teòric

a. Conceptes claus

Per entendre aquest treball primer cal tenir clars els diferents conceptes claus que s'aniran mencionant al llarg del marc teòric i del disseny de la proposta d'intervenció. Es definiran els conceptes de dansa, la dansa dins de l'educació, interculturalitat i la importància de les famílies dins de l'aula.

En primer lloc, el concepte de dansa. Hi ha moltes maneres de definir-lo. El diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC, 2025) defineix de manera literal la dansa com una *“Successió de passos, salts, posicions, executats segons un ordre i un ritme determinats.”* En canvi, una altra manera de definir-ho seria des del vessant històric com fa l'enciclopèdia (Enciclopèdia Catalunya, 2025) que la defineix com: *“La dansa és una de les arts més antigues i, probablement, una de les de més abast universal ... Juntament amb la música, constitueix l'inici de les manifestacions artístiques humanes.”*

En segon lloc, cal tenir en compte la importància de la dansa dins de l'educació infantil. Àngels Hugas (1995), en el seu llibre *“El llenguatge del cos i la dansa a l'educació infantil”* exposa diferents motius pels quals és important treballar la dansa amb els més petits. Primerament, la defineix com una cosa tant interior com exterior. Interior, pel fet que va lligada amb les emocions. I exterior, perquè la projecció dels sentiments és cap enfora i té present l'àmbit sensorial.

Per relacionar la dansa amb l'educació infantil parla sobre que els infants són molt receptius i que a vegades la dansa dona un sentit a les seves accions que no deixen de ser maneres d'intentar expressar alguna cosa. Exposa que la dansa permet als més petits projectar les seves emocions a través dels moviments del seu cos i que moltes vegades s'utilitza com a vàlvula d'escapament.

També manifesta els diferents aspectes que la dansa permet treballar dins i fora de les aules. Fa menció de la importància de l'exploració corporal perquè permet als infants expressar-se de manera no verbal i desenvolupar aquest llenguatge. Recalca la necessitat del moviment, sobretot en l'etapa d'educació infantil, ja que aquest és fonamental per garantir una bona salut dels infants.

Parla de la importància de la introducció a l'art. En aquest cas a l'art de dansar que permet també introduir la música en tots els seus aspectes. Indica la importància de quina música es balla i de treballar-la a escala teòrica, ja que es poden treballar

conceptes com: la intensitat, el to musical, l'altura, la durada, les pulsacions, el so i el silenci.

Finalment, lliga la dansa amb diferents aspectes. La dansa amb el coneixement de l'entorn més proper de l'infant, que permet una exploració de l'entorn i dels diferents materials que el componen. La dansa i el coneixement d'un mateix, on es dona l'oportunitat de prendre consciència del propi cos i de controlar la respiració. La dansa i la quotidianitat, que permet aplicar els seus moviments en el dia a dia. I la dansa i la comunicació i els llenguatges, fent referència a l'expressió plàstica quan es dibuixen figures a l'aire amb els moviments del cos o quan es fan sons en treballar la percussió corporal.

També cal tenir present el concepte d'interculturalitat. UNIR (2020) explica que la interculturalitat és la lluita per la convivència i interacció de les diferents cultures presents en un mateix espai físic o social. Cal tenir present que la interculturalitat és un concepte diferent de la multiculturalitat i que sense aquest darrer no hi hauria interculturalitat. S'explica que la multiculturalitat fa referència a la convivència de diferents cultures en un mateix espai però sense relacionar-se entre elles. Segons l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT), amb dades del 2024, a Catalunya, conviuen més d'un centenar de nacionalitats, fet que comporta que puguin haver-hi també més d'un centenar de cultures presents.

Finalment, la importància de la participació de les famílies dins del context educatiu. La Llei 12/2009, d'educació (2009), en l'article 25, contempla el paper que han de tenir les famílies en el procés educatiu. S'exposa el dret i el deure de les famílies a participar en l'educació dels seus fills i filles. També cal tenir en compte el que afirma la Fundació Educativa Privada Dominiques de l'Anunciata Pere Coll (FEDAC) de Salt (2024) on explica que *"la implicació no només enriqueix l'experiència escolar, sinó que també contribueix al desenvolupament emocional i social dels nens i nenes."* Amb les dues fonts, es pot veure la importància de la implicació de les famílies en el dia a dia dels infants dins de l'escola.

b. Antecedents teòrics o pràctics

Un aspecte que cal també tenir present són els antecedents teòrics o pràctics que s'han pogut trobar que tenen a veure amb aquest treball. En aquest cas s'han trobat treballs, articles i altres evidències de projectes que treballen temàtiques similars i que també permeten acabar de posar en context el tema que tracta aquest treball.

En primer lloc, es destaca la iniciativa de “*ballem el joc perdut*” de González-André, M.C. i Braz, M (2023) on es duu a terme un projecte en el qual es va utilitzar la dansa i l'expressió cultural amb la finalitat de millorar l'atenció a la diversitat plurilingüe i multicultural. En aquesta innovació que es realitza entre els cursos escolars 2010-2011 i el 2018-2019, es poden extreure diverses conclusions. La que més s'ajusta al treball presentat és en la que s'exposa el fet que el projecte ha permès trobar un espai on treballar de manera cooperativa amb les famílies i els alumnes dins del context escolar sobre la diversitat cultural present en aquell context.

En segon lloc, s'ha trobat la companyia Blink Flash, una companyia de dansa i teatre que s'enfoca a fer espectacles familiars dirigits als més petits de la casa. Aquesta companyia està formada per Montse Roig, Mariona Cardona, Joan Casas i Carolina Giffard quatre professionals de la dansa i amb coneixements sobre l'àmbit educatiu. Actualment (2025), duen a terme un espectacle de dansa-teatre per a infants de dos a sis anys i les seves famílies. En aquests espectacles duts a terme en teatres, les famílies i infants primer prenen un paper d'espectadors i a la segona meitat de l'espectacle els infants tenen una oportunitat de formar part de l'espectacle.

Finalment, s'ha pogut trobar un projecte lligat amb l'objectiu 4 dels ODS: l'educació de qualitat. El programa d'Escola Nova (2019), treballa per una transformació de sistema educatiu on es promogui una educació de qualitat i una educació que estigui oberta a l'entorn més proper i sobretot on es tingui en compte la comunitat i el que aquesta pot aportar. En aquest projecte, diverses escoles s'agrupen per donar resposta a l'agenda del 2030 de l'Organització de les Nacions Unides per l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO) per buscar de manera conjunta aquest canvi en el programa educatiu que tingui en compte l'entorn i la qualitat.

c. Context educatiu de Catalunya

Tal com s'ha mencionat anteriorment, a les escoles de Catalunya hi ha molta diversitat cultural. S'ha volgut analitzar el context educatiu que actualment es pot trobar en les escoles d'educació infantil a Catalunya. En aquest cas, s'ha agafat les dades publicades més recents que equivalen a les del curs 2022-2023.

Amb dades de la Generalitat de Catalunya (2023) s'ha pogut recuperar que el curs 2022–2023, a l'etapa d'educació infantil es van matricular 269.225 alumnes dels quals, 77.275, pertanyen al primer cicle i 191.950 al segon cicle. L'IDESCAT recull que aquell mateix curs, a educació infantil va haver-hi 44.729 alumnes estrangers.

Aquestes dades ens exposen que aproximadament un 17% dels alumnes matriculats a Catalunya venen de famílies estrangeres i que, per tant, hi ha una alta diversitat cultural dins de l'aula. Aquesta multiculturalitat familiar afecta a la dinàmica tant dins com fora de l'aula.

Aquests alumnes estrangers no estan presents de la mateixa manera en totes les tipologies d'escola (pública, concertada i privada). Aquests infants estan concentrats sobretot en les escoles públiques perquè com informa el Diari de l'educació (2019): *“Dues de cada tres escoles públiques de Barcelona tenen més del doble d'immigrants que la concertada més propera”*.

En l'article, s'explica el concepte de segregació escolar, on la majoria d'alumnes d'origen estranger acaben cursant els seus estudis en centres públics. Amb dades es mostra que l'any 2019, en les escoles públiques un 38% dels alumnes són d'origen estranger mentre que en les concertades és només d'un 0,8%. Per tant, aquestes dades demostren com la diversitat cultural és molt més elevada en una escola pública que en una concertada.

d. Anàlisi diagnòstica de les necessitats en el context

Actualment, hi ha diferents documents oficials que recullen les necessitats que hi ha en el context i quines eines s'han de fer servir per fer-hi front. En aquest apartat es desataca la Llei 12/2009 d'educació i el currículum d'educació infantil (2023), especialment tots aquells punts els quals parlen sobre les famílies dins de l'aula, el coneixement i el respecte de les diferents cultures i la importància que els infants coneguin i treballin la seva pròpia identitat.

En primer lloc, el treball se centra en els aspectes de la Llei 12/2009. Aquesta llei afirma: *“Entre els objectius prioritaris de la Llei destaca l'objectiu que els centres que presten el Servei d'Educació de Catalunya adeqüin llur acció educativa per a atendre la diversitat i les necessitats educatives específiques, promoguin la inclusió dels alumnes i s'adaptin millor a llur entorn socioeconòmic”* i també es menciona que *“Tot aquest nou plantejament requereix, tal com recull la Llei, l'adequació de l'activitat educativa per a atendre la diversitat de l'alumnat i l'assoliment d'una igualtat d'oportunitats més gran.”*

Per tant, al llarg de tota la Llei, es pot extreure informació que recalca la importància de treballar les cultures i aprendre a respectar-les i que per a poder arribar a aquest punt cal treballar de manera conjunta en l'àmbit d'escola i família per poder buscar el

benefici de l'infant. El document, no dona unes pautes concretes de com poder assolir aquest objectiu, sinó que dona llibertat als centres per poder-ho dur a terme de la millor manera i sobretot per poder adequar les actuacions al context al qual es troba cada escola.

D'altra banda, el currículum d'educació infantil també recalca alguns fets importants. Primerament, parla de l'etapa d'educació infantil en general, es menciona la importància que els infants coneguin del seu entorn més immediat per tal d'aprendre a formar part de la societat multicultural en la qual creixen.

En segon lloc, se centra en els centres educatius i les seves metodologies, sobretot en com apliquen el currículum en funció de cada escola, entorn i les seves necessitats. També recalca que encara que sigui un sol centre cal tenir en compte que cada infant té un context sociocultural diferent i que aquest fet pot afectar de manera directa al seu enfocament educatiu.

A continuació, s'explica la competència en consciència i expressió culturals. En aquest apartat es diu: *"Perquè els infants construeixin i enriqueixin la seva identitat, s'ha de promoure l'expressió creativa d'idees, sentiments i emocions a través de diversos llenguatges i diferents formes artístiques. Així mateix, s'ajuda al desenvolupament de la consciència cultural i del sentit de pertinença a la societat a través d'un primer apropament a les manifestacions culturals i artístiques."* Aquesta afirmació recalca la importància de les arts, com podria ser la dansa, per apropar la cultura a la qual pertanyen els infants de manera lúdica.

Finalment, cal destacar l'Eix 4: *Un infant que forma part de la diversitat del món*. En aquest eix hi ha diferents competències específiques que recalquen la importància que els infants convisquin amb diferents cultures per a relacionar la seva pròpia identitat amb l'entorn més proper en el qual conviuen. Un exemple de competència que ho tracta és la competència específica 2: *Apreciar progressivament l'entorn social i cultural proper i la seva diversitat, mostrant interès i respecte per conviure*.

6. Proposta d'innovació

a. Descripció de la proposta

La proposta d'innovació es titula: LES CULTURES DEL MÓN. Al llarg d'aquesta proposta es pot veure com es vol introduir la dansa, la cultura i les famílies dins de les aules del segon cicle d'educació infantil.

És un projecte dividit en tres parts, una per cada curs d'educació infantil, que pretén mantenir una continuïtat per tal que els infants comprenguin l'entorn multicultural que es troben a través de les danses típiques de cada cultura.

Aquesta proposta té cinc objectius generals:

1. Descobrir la dansa com a eina d'expressió i gaudi.
2. Incloure la dansa dins de l'etapa d'educació infantil.
3. Treballar conjuntament amb les famílies dins de l'aula.
4. Aprendre sobre noves cultures i les seves característiques.
5. Conviure en una aula intercultural.

b. Context de la proposta

La proposta se centra en les escoles públiques de Catalunya, en l'etapa d'educació infantil, més concretament en el segon cicle. D'I3 a I5, aquest curs 2024-2025, hi ha una ràtio de menys de 20 alumnes per aula. Aquest número és més reduït que altres cursos perquè en els darrers anys hi ha hagut una baixada de la natalitat i, per tant, no s'obren tantes places a cada aula.

Ens trobem en el segon cicle d'educació infantil, on cal tenir present que els protagonistes i principals participants són els infants i que, aquests, aprenen a partir de la curiositat i el joc. Per tant, són dos factors que cal tenir en compte a l'hora de treballar qualsevol aspecte dins de l'aula.

Uns altres participants claus són les famílies. Tal com s'ha mencionat en el marc teòric, ens trobem en un context multicultural. Aquest fet moltes vegades provoca que es trobin diferents barreres invisibles a l'hora de participar dins de l'aula. Majoritàriament, una barrera lingüística que no permet una bona comunicació família i escola. També hi ha una manca de conciliació entre els horaris de feina i els horaris de l'escola. Fins i

tot, barreres culturals, ja que en altres cultures no està ben vist participar dins del context escolar per no interferir en la feina dels docents.

Pel que fa als i les mestres que hi participen són els tutors/es d'educació infantil. Tenen un paper clau perquè guiaran la proposta i seran els/les encarregades de mantenir una via de comunicació oberta amb les famílies per aconseguir la seva participació dins del projecte.

c. Metodologia de la proposta

La metodologia d'aquesta proposta està dividida en diversos apartats per tal de facilitar la seva comprensió i la seva posterior execució dins de l'aula.

i. **Continguts curriculars**

Amb la realització d'aquest projecte es poden treballar diferents elements contemplats dins del currículum 21/2023 d'educació infantil (Generalitat de Catalunya, 2023). A continuació es poden veure les competències específiques dels eixos que s'apliquen a la proposta.

- Eix 1. Un infant que creix amb autonomia i confiança.
- Eix 2. Un infant que es comunica amb diferents llenguatges.
- Eix 3. Un infant que descobreix l'entorn amb curiositat.
- Eix 4. Un infant que forma part de la diversitat del món que l'envolta.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES	Eix 1	Eix 2	Eix 3	Eix 4
Competència específica 1. Progressar en el coneixement i el domini del cos, en el moviment i la coordinació, adonant-se de les pròpies possibilitats, per anar desenvolupant autonomia personal i una autoimatge ajustada i positiva.	X			
Competència específica 2. Viure les emocions, expressant i reconeixent sentiments i necessitats, per anar creixent en benestar emocional i seguretat afectiva	X			
Competència específica 3. Adonar-se de la influència de l'espai i el temps en les situacions de vida quotidiana a partir de les experiències viscudes, per créixer amb seguretat i entendre el món.	X			
Competència específica 2. Expressar-se de manera entenedora, personal i creativa mitjançant diferents		X		

llenguatges, explorant-ne les possibilitats i gaudint-ne, per respondre a diferents contextos comunicatius.				
Competència específica 1. Avançar en la relació amb els altres en condicions d'igualtat, creant lligams, per construir la pròpia identitat basada en els valors democràtics i de respecte als drets humans.				X
Competència específica 2. Apreciar progressivament l'entorn social i cultural proper i la seva diversitat, mostrant interès i respecte per conviure.				X

Taula 1. Competències específiques.

ii. Espais

La proposta es desenvolupa en diversos espais. Primerament i el que més s'utilitzarà seran les aules pròpies de cada curs, sobretot per aquelles activitats més tranquil·les i aquelles que es basen en la part més teòrica.

L'altre espai que s'utilitzarà serà l'aula de psicomotricitat. Aquesta servirà per a la part de dansa i moviment, ja que d'aquesta manera els infants es podran moure lliurement per l'espai de manera segura. També serà l'espai que s'utilitzi per a executar les activitats amb les famílies.

Finalment, es farà servei del pati de l'escola o d'un espai gran on es pugui dur a terme la tarda de la jornada cultural que marcarà el final del projecte. Ha de ser un espai on es pugui concentrar molta gent, ja que hi estaran convidades totes les famílies de l'escola.

iii. Materials

En ser una proposta que varia en funció de les cultures de cada aula, els materials que es poden necessitar es poden modificar. Per tant, aquest és un apartat orientatiu que serveix per encaminar el tipus de material que es fa servir.

Per treballar les cultures dins de l'aula, en l'àmbit teòric, cada tutor/a pot dissenyar aquelles activitats que més s'adaptin al grup classe i a les cultures a treballar. A continuació hi ha una mostra d'un tipus d'activitat que es pot fer amb relació a la llengua, matemàtiques, art i joc simbòlic. Aquests materials estan enfocats **cap a la cultura de Catalunya**, però es poden adaptar a qualsevol cultura:

- *Llengua*: en aquest cas es tracta d'un joc de memòria amb diferents elements propis de la cultura amb una imatge representativa i a sota el seu nom corresponent.

Figura 1. Joc cultura catalana. Elaboració pròpia.

- *Matemàtiques*: construir pilars d'un nombre de castellers específic amb blocs de construcció.
- *Art*: amb colors o aquarel·les, pintar diferents elements que facin referència a la cultura.

Figura 2. Dibuix sobre la cultura catalana. Ajuntament de Santa coloma de Gramenet.

- *Joc simbòlic*: amb roba típica de la cultura catalana com espadenyes, faixes, camises... deixar que els infants manipulin i se la puguin emprovar.

Pel que fa a la part pràctica, caldran aquells elements que siguin necessaris per a dur a terme la dansa típica de cada cultura. I per la part del mural, material de papereria bàsic com colors, pega o tissors.

iv. Agrupaments

Tot i que sigui un projecte enfocat a tot el segon cicle de l'etapa d'educació infantil, cada curs (I3, I4, I5) es mantindrà separat per a treballar diferents aspectes de manera adequada al seu nivell de coneixement i dificultat. Es treballarà amb grups classe, dins

dels quals es pot treballar de manera conjunta o, si alguna activitat ho requereix, es poden fer petits grups de treball.

De cara a la jornada cultural, sí que interaccionaran els diferents grups classe, perquè mostraran allò que han après dins de cada aula a la resta de cursos. En aquesta activitat, la mostra del que han treballat dins de l'aula sí que es farà prèviament en els mateixos grups classe, però després els infants podran barrejar-se per tal de conèixer que han fet els seus companys d'altres cursos.

v. Equip docent

Els i les docents d'educació infantil prendran un rol de conductors, seran els/les encarregats/des de dur a terme les activitats i l'avaluació dels infants. A cada classe, hi hauria el/la tutor/a referent i aquest/a serà l'encarregat/da de dirigir la proposta.

No es requerirà equip docent extra, amb el tutor/a de cada aula serà suficient per a dur a terme la proposta. En aquelles aules on hi hagi alumnes amb NESE, si aquests alumnes compten amb un suport, es demanarà la seva ajuda per conduir les activitats pel que refereix a l'alumne en concret.

En el moment en el qual les famílies entren a l'aula, el/la mestre/a referent pren un paper més secundari i deixa a les famílies conduir les activitats, intervenint sempre que ho cregui necessari, però deixant el protagonisme a la família que entra a explicar la seva experiència.

vi. Temporalització

La proposta començarà a mitjans del segon trimestre. A principis de trimestre es començarà a contactar amb les famílies per a gestionar-ho amb temps, però fins a mitjans del segon trimestre no s'iniciaran les activitats amb els infants.

Cada tutor/a decidirà quantes sessions hi vol dedicar, sobretot perquè aquestes variaran en funció del nombre de cultures que s'hagin de treballar i del nombre de famílies disposades a col·laborar. S'haurà de tenir en compte que cada sessió necessitarà uns minuts de preparació i uns de recollida i que s'han de tenir en compte a l'hora de planificar les sessions.

Es recomana oferir a les famílies diferents franges horàries per a poder ajudar amb la conciliació de la feina i, per tant, poder tenir el màxim de participació per part seva. Per exemple: tres torns un de 9:15 h a 10.15 h, un segon torn d'11.15 h a 12.15 h i finalment un torn a la tarda de 15.15 h a 16.15 h.

El projecte acaba el 21 de maig, ja que, coincidint amb el dia mundial de la diversitat cultural per al diàleg i el desenvolupament, es farà una jornada cultural a tall de tancament.

vii. Funcionament i objectius específics

En aquest apartat es pot veure explícitament què es durà a terme en cada curs al llarg de la proposta de LES CULTURES DEL MÓN. És un projecte que té una continuïtat, perquè comença a l3 amb una proposta més senzilla que va evolucionant cada curs amb la finalitat d'introduir la dansa i les cultures dins de tota l'etapa d'educació infantil.

Encara que sigui una proposta feta per créixer amb els infants, el primer cop que s'implementi es pot fer de manera directa als tres cursos. En aquest cas, caldrà que els tutors/es d'l4 i d'l5 introdueixin el concepte de cultura com a novetat per poder posar en context els infants de cara a les activitats que és duran a terme.

Tota la proposta està oberta a modificacions o ajustaments en funció del grup classe i de les famílies.

Aula d'l3

Objectius específics:

- Iniciar el projecte de LES CULTURES DEL MÓN.
- Introduir la dansa dins de l'aula.
- Treballar el concepte de cultures.
- Incloure a les famílies de manera activa.
- Treballar el seu entorn més proper i la multiculturalitat trobada en ell.

A les aules d'l3, es començarà la proposta amb un enfocament més teòric. En aquest cas, s'introdueix el concepte de cultura i es miren quines són les que es poden trobar dins de l'aula. Amb l'ajuda de les famílies, a les quals se'ls demanarà que portin fotografies d'elements típics de la seva cultura, es farà un mapa mundial que servirà de base per a tota la proposta. Exemple del mapa mundial (aquesta imatge està feta com a exemple només amb quatre alumnes, però s'haurien d'incloure tots els infants de l'aula):

Figura 3. Mapa mundial de les cultures de l'aula. Elaboració pròpia.

Cal tenir en compte que aquest mapa mundial s'ha de fer en un suport que es pugui canviar d'aula quan els alumnes passin d'I3 a I4, ja que servirà d'element connector per l'activitat d'I4.

Un cop s'hagin conegut les diferents cultures que hi ha a l'aula, la proposta se centra en la cultura més propera als infants, és a dir, la cultura que es pot trobar dins d'Espanya, preferentment aquelles dels infants de l'aula. Es treballaran tipus de dansa com poden ser les sevillanes, les sardanes o les jotes aragoneses. D'aquesta manera es permetrà als alumnes descobrir allò que es pot trobar en el seu entorn més proper.

La cultura espanyola s'explicarà amb més detall, parlant sobre tradicions, plats típics, vestimentes... Es faran activitats relacionades amb les músiques tradicionals que permetran començar a introduir activitats de moviment corporal i introduir a poc a poc conceptes dansats.

És en aquest punt en el qual les famílies que s'identifiquin amb aquesta cultura poden entrar dins de l'aula a explicar-la des de la seva perspectiva i, sobretot, aprofiten aquesta visita per ensenyar alguna dansa o pas típic d'aquesta cultura. Com ja s'hauran treballat les cançons típiques, en introduir les danses els infants ja estaran familiaritzats amb els sons i els hi serà més fàcil deixar-se anar per ballar i realitzar els moviments.

Finalment, a la jornada cultural, els infants ensenyaran a les famílies allò que han après sobre el concepte de cultura. La diversitat cultural que hi ha dins de l'aula i, més concretament, la cultura que es pot trobar dins d'Espanya. Per últim, faran una mostra de la dansa o passos típics que hagin après amb les famílies col·laboradores.

Aula d'I4

Objectius específics:

- Seguir el fil de projecte iniciat a I3 de LES CULTURES DEL MÓN.
- Continuar la introducció de la dansa dins de l'aula.
- Fer a les famílies partícips del procés d'aprenentatge dels infants.
- Conèixer amb més profunditat la multiculturalitat de l'aula.
- Saber conviure amb la interculturalitat de l'aula.

A I4, la proposta començarà recordant el mural del mapa que es va realitzar a I3 sobre les cultures de l'aula. Es recordarà tot el que vam treballar i aquest fet permetrà posar en context als infants i recuperar els coneixements treballats en el curs anterior.

En aquest curs, la proposta se centrarà en la resta de cultures presents a l'aula. Es realitzarà la mateixa dinàmica que a I3, però en lloc de treballar només una cultura, es treballaran totes les cultures que es puguin trobar dins de l'aula.

En aquest curs, les famílies aportaran més informació sobre la seva cultura. Ho faran a través d'una fitxa que hauran d'omplir a casa per a posar-la en comú dins de l'aula. Per veure la fitxa completa veure Annex 01.

A més a més, en aquesta fitxa, es demana a les famílies que proporcionin cançons típiques de la seva cultura per a treballar-les dins de l'aula amb la finalitat de familiaritzar als infants. Aquestes cançons i altres aspectes que s'apreguin de cultura s'afegiran al mapa mundial iniciat a I3 per tal d'anar deixant plasmats els nous coneixements.

Com que en aquest punt de la proposta es treballaran més cultures, aquest fet permetrà que més famílies puguin entrar dins de l'aula a explicar com la viuen ells i a ensenyar alguna dansa o pas típic amb les cançons prèviament treballades.

A I4, la proposta també acaba amb la jornada cultural ensenyant tot el que han après de les cultures de l'aula i les danses que han estat treballant.

Aula d'I5

Objectius específics:

- Descobrir noves cultures més enllà de l'aula.
- Ser capaços d'aprendre una dansa per després ensenyar-la.
- Tancar el projecte de LES CULTURES DEL MÓN.

Finalment, per tancar l'etapa, a I5, es recuperarà el mapa mundial per tal de veure quines cultures d'arreu del món falten per treballar. Es coneixeran en profunditat aquestes cultures que a I3 i a I4 no s'hagin treballat amb la finalitat de conèixer més enllà de l'entorn més proper. Permetrà que en aquest curs siguin els alumnes els que investiguin sobre les tradicions, plats típics i sobretot danses o passos típics.

Per descobrir les danses es poden utilitzar vídeos que no només permetran als alumnes descobrir com és la dansa sinó que també la podran imitar o reproduir per tal de posteriorment poder dansar-la sense l'ajuda dels vídeos.

Tota aquesta informació s'afegirà al mapa mundi que s'ha anat treballant al llarg dels tres cursos. Amb tots aquests coneixements plasmats en un sol mapa, es donarà per acabat el mapa mundial i permetrà veure en perspectiva tots els aspectes que s'han anat treballant. Aquest permetrà dur a terme unes conclusions de tot el que s'ha treballat a I3, a I4 i a I5.

Pel que fa a les famílies, a I5, se les convidarà a venir a l'aula, però en lloc d'ensenyar elles, seran els propis alumnes els que ensenyin tot el que han après sobre les noves cultures. I sobretot, ensenyaran les danses que han anat a aprenent amb la finalitat d'ensenyar als seus pares i mares noves danses.

Tal com serà tradició, a I5, també es tancarà el projecte per última vegada amb la jornada cultural on els alumnes podran ensenyar a tothom el que han estat treballant al llarg dels tres anys d'etapa d'educació infantil.

Jornada cultural

El projecte acabarà amb una jornada cultural oberta a totes les famílies de l'escola. En aquesta cada curs podrà ensenyar en el que ha estat treballant i a més a més, podrà veure en què han estat treballant les altres classes.

Aquesta jornada es farà el 21 de maig coincidint amb el dia mundial de la diversitat cultural pel diàleg i el desenvolupament. Es realitzarà en horari extraescolar, de 16.45 a 18 h aproximadament i estarà oberta a tots els alumnes i famílies de l'escola, és a dir, no és només un esdeveniment d'educació infantil. Pel que fa als docents necessaris, en ser en horari extraescolar, seran aquells professors/es voluntaris/es que els hi vingui de gust i els vagi bé passar una tarda

Els objectius específics d'aquesta activitat són:

- Mostrar a les famílies la feina feta pels infants al llarg del projecte LES CULTURES DEL MÓN.
- Permetre que les famílies descobreixin noves cultures.
- Treballar la multiculturalitat de l'entorn a través de la interculturalitat de les aules.
- Representar les danses apreses al llarg de la proposta.

Un cop acabada la proposta, es farà un recollida de totes les fotografies o vídeos realitzats al llarg del projecte i es compartiran amb les famílies, per exemple, a través d'una carpeta de google drive. D'aquesta manera les famílies que no han pogut anar ni a l'aula ni a la jornada cultural, podran veure imatges dels seus fills i filles i de tota la feina realitzada.

viii. Carta informativa a les famílies

Al llarg de la proposta s'enviaran dues cartes a les famílies. En la primera, que es farà arribar abans d'iniciar el projecte, s'explicarà la dinàmica de la proposta i el que es necessita per part seva per tal que puguin ajudar a dur a terme la proposta dins de l'aula. En aquest cas, hi ha tres versions de la mateixa carta en funció de cada curs per tal d'explicar bé que es farà a cada aula.

En la segona, que s'enviarà quan quedi poc per acabar la proposta es recordarà la data de la jornada cultural i tots els detalls per tal que les famílies puguin venir i participar. Aquesta s'enviarà a totes les famílies de l'escola perquè és una activitat en la qual estan convidades a venir.

Es poden veure les diferents cartes completes a l'Annex 02.

ix. Avaluació dels infants

Per poder avaluar als infants al llarg de la proposta, serà fonamental l'observació per part del/la docent. Caldrà veure si els alumnes participen de manera activa i si són capaços de dur a terme les activitats proposades al llarg de tot el projecte. Es pot fer servir una graella amb els següents ítems:

Ítem	Sí	No	Comentaris
Participa de manera activa en les diverses activitats proposades?			
Mostra interès envers les diferents cultures treballades dins de l'aula?			
Respecta les diferents cultures?			
Reconeix elements típics de cada cultura?			
S'expressa a través de la dansa i els moviments?			
És capaç de reproduir moviments bàsics?			
Reconeix conceptes bàsics de les músiques treballades dins de l'aula?			

Taula 2. Taula avaluativa infants.

També es pot avaluar fent un diari d'observació recollint notes de les observacions o imatges que representin el que els infants han dut a terme.

x. Valoració per part de les famílies

Les famílies juguen un paper molt important dins de l'aula i de manera directa en el funcionament de la proposta. Per tant, és important saber el que opinen per millorar de cara al següent curs.

S'han dissenyat dos formularis de Google en els quals les famílies podran valorar tant l'activitat duta a terme dins de l'aula com l'activitat de la jornada cultural. En ser un formulari de Google, permet que si alguna família no compren el català, es puguin traduir les preguntes de manera fàcil i que, per tant, totes les famílies el puguin completar.

Es poden veure les dues enquestes senceres, a l'Annex 03, la de la valoració de la participació de les famílies dins de l'aula, i a l'Annex 04, la de la valoració de la jornada cultural de l'escola.

xi. Autoavaluació de la proposta

També és important ser crític i veure els aspectes que sí que han funcionat i els que s'haurien de canviar, per això s'han creat uns ítems que permetran fer una autoavaluació de la proposta per trobar els aspectes a millorar de cara al curs següent.

Ítem	Es compleix (Sí/ No)	Comentaris
S'han complert els objectius plantejats?		
Els alumnes han participat de manera activa?		
S'han pogut representar les diferents cultures treballades?		
Les famílies han participat de manera activa?		
S'han recollit evidències del procés?		
Aspectes a millorar o canviar.		

Taula 3. Taula autoavaluativa de la proposta

d. Avaluació de la proposta

Aquesta proposta l'ha avaluat una professora experta, G.P. És una docent que fa molts anys que imparteix classes de dansa de diferents modalitats, tant a nens com a adults i que actualment treballa en una escola d'educació infantil com a mestra de reforç i suport. A continuació la seva valoració:

El projecte de la Irene "Les cultures del món" és una proposta innovadora, fresca i pot arribar a ser molt enriquidora per alumnes i famílies. Introduir el moviment dins les aules d'educació infantil em sembla tot un encert, perquè són infants que estan en constant moviment i descobriment de tot el que els envolta així que crec que rebrien la proposta amb moltes ganes.

Personalment, a l'escola on treballo he tingut l'oportunitat d'introduir la dansa de manera esporàdica en aules d'infantil i crec que si es fa un cop per setmana resulta molt beneficiós per l'infant, doncs el fa canviar de rutina per complet i això fa que estigui més atent. Si a sobre la dansa els comunica amb noves cultures i els fa aprendre a com relacionar-se amb la diversitat crec que és molt adequat.

Per altra banda, també és cert que a l3 potser són massa petits per aprendre passos de dansa, ja que la diferència d'edat entre els infants nascuts al gener i els de desembre és molt significativa, i la coordinació encara no és el seu punt fort. Per tant, em sembla encertada la proposta de la Irene de començar des d'un enfocament més visual, utilitzant fotografies d'elements típics de la cultura pròpia de les famílies i a continuació, anar introduint les cançons perquè els infants s'hi vagin familiaritzant, i així poder incorporar, de manera progressiva, passos molt específics i clars durant un període de temps força curt. D'aquesta manera, l'infant no es dispersa tant i pot focalitzar millor l'atenció.

Pel que fa a les classes d'l4 i l5, em semblen molt adients els objectius proposats i perfectament factibles, sempre que hi hagi implicació tant per part de l'equip docent com de les famílies. Cal tenir en compte que, de vegades, poden sorgir reticències per part de les famílies, sigui per motius culturals o per qüestions d'horari i assistència a l'escola. Aquests factors, però, són complicacions habituals, ja que per a moltes famílies és difícil conciliar la vida personal i laboral amb les demandes de participació de l'escola, especialment durant l'etapa d'educació infantil.

Tot i això, el fet que sigui difícil no vol dir que sigui impossible. Cal iniciar el projecte amb motivació, interès i voluntat, amb l'objectiu d'implicar el màxim nombre de famílies possible. Pot esdevenir un projecte molt valuós, capaç d'unir cultures i crear vincles sòlids en una etapa educativa on encara tot està per construir. Els fonaments són essencials, i si es construeixen amb cura i solidesa, poden esdevenir el millor llegat que podem oferir als infants.

Des del meu punt de vista, en l'àmbit professional trobo que la Irene està perfectament capacitada per dur un projecte d'aquestes característiques a terme, té les ganes, la il·lusió i els coneixements artístics per fer-ho, així que l'animo a posar-ho en pràctica, quan tingui l'oportunitat, i a seguir amb aquestes ganes de fer coses diferents dins l'aula.

7. Relació amb els ODS

Es va plantejar la següent pregunta: Creus que el teu TFG contribuirà/ contribueix als Objectius de Desenvolupament Sostenible o a la transició ecosocial, o a millorar la sostenibilitat?

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), definits l'any 2016, consisteixen en 17 objectius interrelacionats que permeten abordar problemàtiques que afecten la població mundial com la salut, el canvi climàtic o l'educació entre altres.

Treballar els ODS, dins del marc de l'educació infantil, permet que els alumnes es puguin conscienciar del món que els envolta, les problemàtiques que s'hi troben i la importància de tenir-les present i posar-li remei, encara que sigui aportant un petit gra de sorra.

Aquest treball s'ha pogut relacionar amb diferents Objectius de Desenvolupament Sostenible. En primer lloc, amb l'ODS 4, mencionat en el marc teòric, que parla de l'educació de qualitat. En aquest ODS, es pot destacar la meta 4.7 que parla de la importància de la valoració de la diversitat cultural. S'ha pogut relacionar amb aquest treball perquè el disseny permet que els infants descobreixin aquesta diversitat de cultures que hi ha dins de l'aula.

També s'ha pogut relacionar amb l'ODS 10 de reducció de desigualtats en aquest ODS es pot veure representada la importància de respectar la diversitat cultural que hi ha dins de l'aula i a més a més fomentar la inclusió i la igualtat d'oportunitats per a les famílies. Al llarg del treball s'encoratja activament la participació de les famílies dins de l'aula per tal d'explicar les seves cultures i poder-les treballar de prop.

En tercer lloc, s'ha trobat relació amb l'ODS 16 de Pau, justícia i institucions sòlides. En aquest cas, el treball parla no només de la implicació de les institucions sinó que s'enfoca en la implicació dels ciutadans que han de prendre consciència i responsabilitat a causa del context multicultural en el qual viuen i sobretot saber conviure en ell sense fer de menys cap col·lectiu.

Finalment, el treball també es pot relacionar amb l'ODS 17, d'aliances pels objectius. En aquest cas, s'ha pogut veure reflectit en l'aliança que fan família, escola i comunitat educativa per tal de proporcionar una educació de qualitat als infants.

Per tant, al llarg de tota la proposta es poden veure reflectits diversos Objectius de Desenvolupament Sostenible que permetran proporcionar una educació completa i establir la base de la qual serà la cultura i els ciutadans del futur.

8. Conclusions

Amb la realització d'aquest Treball de Final de Grau, he pogut veure que realment hi ha poques maneres per les quals les danses s'incorporin dins de les aules d'educació infantil i que hi ha molt poca informació al respecte. He pogut comprovar que tot i la importància del moviment en aquesta etapa, és un factor que es passa molt per sobre o que inclús, moltes vegades, no es treballa.

També he vist la manca d'informació actual envers la multiculturalitat i la interculturalitat en el context d'educació infantil. M'he pogut informar, però he comprovat que falten molts aspectes per treballar o enfocar tant dins com fora de les aules envers les diferents cultures que es troben presents dins d'elles.

Amb el projecte d'innovació he volgut posar solució a aquests dos aspectes, amb la introducció de la dansa en els tres cursos i amb la coneixença de les diferents cultures que formen l'entorn més proper de l'infant. La proposta permet treballar els dos factors de manera activa i sempre tenint en compte que els infants són el centre del seu propi aprenentatge perquè aquest sigui més significatiu.

Pel que fa a l'objectiu general "incorporar la dansa i apropar les danses típiques de les diferents cultures presents dins de l'aula d'educació infantil a través de les famílies i el seu coneixement cultural propi" considero que s'ha pogut complir, ja que la proposta dissenyada permet treballar la dansa, les cultures i les famílies dins de l'aula de manera conjunta en el benefici de les tres.

I pel que fa als objectius específics, "promoure la dansa dins de les aules d'educació infantil", "ensenyar noves danses als alumnes d'educació infantil"; "involucrar a les famílies de manera activa dins de l'educació dels seus fills i filles"; "integrar a les famílies en el dia a dia de l'escola"; i "treballar les diferents cultures que es poden trobar dins de l'aula d'educació infantil per despertar la curiositat envers allò que envolta als infants", considero que el disseny de la proposta ha permès incorporar-los tots de manera activa i amb el seu paper protagonista.

Pel que fa a la principal limitació de la proposta, és que el projecte funcionarà d'una manera o una altra segons el grau d'implicació de les famílies. En el cas que les famílies de l'aula es mostrin participatives, la proposta funcionarà de manera fàcil. En canvi, si no s'animen a participar, el/la mestre/a que dugui a terme el projecte haurà de realitzar més feina per tal d'apropar les danses que es volen treballar amb els alumnes.

Finalment, aquest projecte pot aportar una altra mirada a la dansa i la interculturalitat que hi ha a les aules d'educació infantil de Catalunya. Pot ser un primer projecte que després vagi derivant en altres projectes per incorporar la dansa, les famílies i la multiculturalitat dins de les aules en altres etapes com educació primària o l'Educació Secundària Obligatòria (ESO).

Segons vagin avançant en els cursos, s'aniran desenvolupant coneixements més complexos i diversos que permetran tractar els tres factors de manera més profunda. D'aquesta manera es pot crear una continuïtat del projecte que permeti treballar la dansa, les famílies i les cultures al llarg de tota l'etapa educativa obligatòria dels infants.

D'altra banda, pel que fa a l'àmbit personal, realitzar aquest treball m'ha permès diverses coses. En primer lloc, he pogut documentar-me envers molts aspectes sobre la interculturalitat i la multiculturalitat dins el context educatiu de Catalunya. Aquesta documentació, encara que hagi estat complicada i limitada, m'ha ajudat a posar en context l'entorn directe amb el qual tractaré en el meu futur com a mestra d'educació infantil.

En segon lloc, amb la redacció d'aquest treball, també he pogut demostrar en forma de proposta tots els coneixements que he pogut adquirir en les diferents assignatures dels quatre anys de carrera de mestre d'educació infantil. He pogut recuperar conceptes que feia temps que no tenia presents i n'he après de nous que m'han ajudat a complementar tot el que he après al llarg de la meva etapa educativa.

També m'ha permès veure la complicació de voler tirar endavant una proposta, ja que requereix molta preparació prèvia i que moltes vegades costa molt trobar el temps per realitzar-la. Però que quan un tema o projecte et motiva es pot trobar temps per desenvolupar-lo.

La meva limitació principal ha estat el temps. M'hauria agradat poder disposar de més temps per no només validar el projecte amb l'opinió d'una experta sinó també intentar dur a terme la meva proposta en una escola d'educació infantil per a comprovar-ne la viabilitat.

Amb la realització d'aquest treball he pogut veure que el tema m'agrada i que em crida l'atenció. Destaco el fet que m'ha despertat les ganes de realitzar aquest projecte dins d'una aula i en el cas que es pugui, és un fet que intentaré implementar en un futur pròxim com a mestra d'educació infantil.

9. Agraïments

Un cop acabat aquest treball, que com tots han tingut els seus moments bons i molts moments d'aprenentatge m'agradaria recordar a aquella gent que ha fet el camí una mica més fàcil.

Primerament, després de quatre anys de carrera m'agradaria donar les gràcies a la Universitat de Barcelona i a tots els professionals que s'han creuat en el meu camí al llarg d'aquesta etapa. Gràcies a tots ells he pogut adquirir nous coneixements i he pogut créixer com a persona i com a mestra. En especial donar les gràcies a la meva tutora del TFG, la Maria Cristina Sanz Lopez, en la seva guia al llarg de tot el treball i per l'ajuda a cada pas del camí.

Posteriorment, voldria agrair a aquells que han dedicat el seu temps en llegir la proposta i que han aportat la seva opinió. Especialment, l'experta, G.P., per valorar la proposta i ajudar-me a validar el projecte amb la seva experiència en l'àmbit de la dansa i de l'educació infantil. I també a les meves amigues que han pogut veure el naixement del projecte. Moltes gràcies!

Finalment, un agraïment especial a la meva família, que sempre han estat per mi. Gràcies per no dubtar mai de mi, gràcies per estar sempre que ho he necessitat i gràcies per animar-me a seguir quan el camí ha costat una mica.

10. Bibliografia

- Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet. (2020). *Pinta les tradicions catalanes: Planes per pintar*.
<https://www.gramenet.cat/en/sites/pinta-les-tradicions-catalanes/planes-per-pintar/>
- ANUE. (2022, 10 març). *Els objectius de desenvolupament sostenible*.
<https://anue.org/els-objectius-de-desenvolupament-sostenible/>
- Curriculum 21/2023. (2023). XTEC - Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya.
<https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/infantil/curriculum-21-2023/>
- Departament d'Educació. (2023). *Educació infantil (1r cicle). Curs 2022-2023*. Generalitat de Catalunya.
<https://educacio.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/estadistiques-ensenyament/cursos-anteriors/curs-2022-2023/educacio-infantil-1r-cicle/>
- Departament d'Educació. (2022). *Estadística d'inici de curs 2022-2023. Generalitat de Catalunya*.
<https://educacio.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/estadistiques-ensenyament/cursos-anteriors/curs-2022-2023/estadistica-inici-curs/>
- Diari de l'educació. (2019, 13 de gener). *Dues de cada tres escoles públiques de Barcelona tenen més del doble d'immigrants que la concertada més propera*. El Diari de l'Educació.
<https://diarieducacio.cat/dos-de-cada-tres-escoles-publicues-de-barcelona-tenen-mes-del-doble-d-immigrants-que-la-concertada-mes-propera/>
- Enciclopèdia Catalana. *La dansa*. (s/d). Enciclopedia.cat. Recuperat el 2025,
<https://www.enciclopedia.cat/atles-de-la-diversitat/la-dansa>
- Escola Nova 21 (2019, novembre 26). *Educació de qualitat per a tothom*.
<http://escolanova21.cat/la-necessitat-de-transformacio-educativa/educacio-de-qualitat-per-a-tothom/>
- FEDAC Salt. (2023, novembre). *La importància de les famílies a l'escola*.
<https://salt.fedac.cat/la-importancia-de-les-families-a-lescola/>
- Generalitat de Catalunya. (2006, 21 de maig). *Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació*. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, (5422).
<https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/5422/2006521.pdf>
- Generalitat de Catalunya. (2024, 4 de març). *El proper curs 2024-2025 tot el segon cicle d'educació infantil tindrà una ràtio inferior a 20 alumnes per aula*.
https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/586282/menys-20-alumnes-aula-al-segon-cicle-deducacio-infantil-pel-2024-2025?utm_source=chatgpt.com

- González-André, M. del C., & Braz Vieira, M. (2023). "Ballem el joc perdut", la multiculturalidad en la Educación Infantil: Proyecto de intervención para la atención de la diversidad cultural. *Zero-a-Seis*, 25(47), 393–408.
<https://doi.org/10.5007/1980-4512.2023.e90710>
- Hugas, À. (1995). *El llenguatge del cos i la dansa a l'educació infantil*. Edicions 62.
- IDESCAT. (2024, 4 març) *Anuari estadístic de Catalunya. Alumnes estrangers. Per titularitat del centre i nivells. Comarques i Aran*.
<https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15726>
- IDESCAT. (2025, 27 de febrer). *Població estrangera a 1 de gener. Per països. Catalunya*. <https://www.idescat.cat/poblacioestrangera/?b=12>
- Institut d'Estudis Catalans - Diec2. (s/d). *lec.cat*. Recuperat el 2025, de <https://dlc.iec.cat/>
- Nacions Unides. (2024). Objectiu 4: *Educació de qualitat*. ONU.
<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/education/>
- Nacions Unides. (2024). Objectiu 10: *Reducció de les desigualtats*. ONU.
<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/inequality/>
- Nacions Unides. (2024). Objectiu 16: *Pau, justícia i institucions sòlides*. ONU.
<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/peace-justice/>
- Nacions Unides. (2024). Objectiu 17: *Aliança mundial per al desenvolupament sostenible*. ONU.
<https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/globalpartnerships/>
- Super User. (2018, març 28). *Companyia*. Blinkflash.org; blinkflash.org.
<https://www.blinkflash.org/companyia.html>
- UNIR (2020). *Multiculturalidad e interculturalidad: diferencias*. (2020 desembre 28)
<https://www.unir.net/revista/educacion/multiculturalidad-e-interculturalidad-diferencias/>

11. ANNEXOS

Índex Annexos

01. Fitxa per les famílies sobre la seva cultura	A2
02. Cartes informatives famílies	A2
03. Formulari de valoració famílies dins de l'aula	A4
04. Formulari de valoració de la jornada cultural de l'escola	A5

01. Fitxa per les famílies sobre la seva cultura

LA MEVA CULTURA ÉS:

PLATS TÍPICS

CANÇONS TÍPiques

FOTO DE FAMÍLIA

TRADICIONS

HOLA FAMÍLIES, COM JA SABEU INICIEM EL PROJECTE LES CULTURES DEL MÓN.
US DEMANEM AJUDA PER TAL DE CONÈIXER LA VOSTRA CULTURA.
SI PODEU OMPLIR AQUESTA FITXA ENS AJUDARÍEU MOLT. MOLTES GRÀCIES

Figura 4. Fitxa per les famílies sobre la seva cultura. Elaboració pròpia.

02. Cartes informatives famílies

a. Carta a les famílies d'I3

Bon dia, famílies,

Comencem el segon trimestre i iniciem un projecte nou: LES CULTURES DEL MÓN. Durant aquest trimestre us demanem la vostra col·laboració. Ens agradaria que ens féssiu arribar imatges d'elements típics de la vostra cultura en forma de fotografies per a compartir-ho amb la classe. A més a més, aquells que us identifiqueu amb la cultura catalana/espanyola, us convidem a venir un dia a explicar-nos la vostra cultura i a ensenyar-nos algun pas o dansa típica.

Us proposem tres franges horàries per tal que pugueu venir quan millor us vagi:

- Matins de 9.15 h a 10.15 h
- Matins d'11.15 h a 12.15 h
- Tardes de 15.15 h a 16.15 h

Aquest projecte acabarà amb una jornada cultural que és dura a terme el 21 de maig coincidint amb el dia mundial de la diversitat cultural pel diàleg i el desenvolupament. Aquell dia, a la tarda, de 16.45 a 18 h, farem una petita mostra de tot el que hem estat aprenent a classe. Us convidem a tots a venir a veure la gran feina que hauran fet els vostres fills i filles!

Moltes gràcies, tutors/es I3

b. Carta a les famílies d'I4

Bon dia, famílies,

Comencem el segon trimestre i iniciem un projecte nou: LES CULTURES DEL MÓN. Durant aquest trimestre us demanem la vostra col·laboració. Ens agradaria que ens féssiu arribar cançons típiques de la vostra cultura per a compartir-ho amb la classe. A més a més, us convidem a venir a classe un dia a explicar-nos la vostra cultura i a ensenyar-nos algun pas o dansa típica.

Us proposem tres franges horàries per tal que pugueu venir quan millor us vagi:

- Matins de 9.15 h a 10.15 h
- Matins d'11.15 h a 12.15 h
- Tardes de 15.15 h a 16.15 h

Aquest projecte acabarà amb una jornada cultural que és dura a terme el 21 de maig coincidint amb el dia mundial de la diversitat cultural pel diàleg i el desenvolupament. Aquell dia, a la tarda, de 16.45 a 18 h, farem una petita mostra de tot el que hem estat aprenent a classe. Us convidem a tots a venir a veure la gran feina que hauran fet els vostres fills i filles!

Moltes gràcies, tutors/es I4

c. Carta a les famílies d'I5

Bon dia, famílies,

Comencem el segon trimestre i iniciem un projecte nou: LES CULTURES DEL MÓN. Durant aquest trimestre us demanem la vostra col·laboració. Ens agradaria que poguéssiu venir un dia a classe per tal que els vostres fills i filles us puguin ensenyar les diferents danses del món i les cultures que hem anat treballant.

Us proposem tres franges horàries per tal que pugueu venir quan millor us vagi:

- Matins de 9.15 h a 10.15 h
- Matins d'11.15 h a 12.15 h
- Tardes de 15.15 h a 16.15 h

Aquest projecte acabarà amb una jornada cultural que és dura a terme el 21 de maig coincidint amb el dia mundial de la diversitat cultural pel diàleg i el desenvolupament. Aquell dia, a la tarda, de 16.45 a 18 h, farem una petita mostra de tot el que hem estat

aprenent a classe. Us convidem a tots a venir a veure la gran feina que hauran fet els vostres fills i filles!

Moltes gràcies, tutors/es I5

d. Carta recordatòria de la jornada cultural

Bon dia, famílies,

A educació infantil ens queda poc per acabar el nostre projecte de LES CULTURES DEL MÓN. El pròxim 21 de maig, coincidint amb el dia mundial de la diversitat cultural pel diàleg i el desenvolupament, farem una jornada cultural dins de l'escola.

Esteu convidats a venir a passar amb nosaltres la tarda, de 16.45 a 18 h per poder veure tota la feina que hem realitzat dins de l'aula amb els i les alumnes d'educació infantil.

Us hi esperem!

Moltes gràcies,

Equip docent escola _

03. Formulari de valoració famílies dins de l'aula

Famílies,

Un cop heu vingut a passar una estona amb nosaltres dins de l'aula ens agradaria saber aquells aspectes que més us han agradat i aquells que canviaríeu.

Moltes gràcies per la vostra col·laboració!

Tutors/es infantil.

Quin curs cursa el teu fill/a?

☐ I3

☐ I4

☐ I5

Abans de la col·laboració, heu rebut tota la informació necessària amb els detalls de la jornada?

☐ Sí

☐ No

☐ Altres:

Heu pogut conciliar l'activitat amb la feina?

- ☐ Sí
- ☐ No
- ☐ Altres:

Us ha agradat l'activitat?

- ☐ Sí
- ☐ No
- ☐ Altres:

Com ha estat la temporalització?

- ☐ Temps correcte
- ☐ Ha faltat temps
- ☐ Ha sobrat temps
- ☐ Altres:

Creus que els infants han estat receptius?

- ☐ Sí
- ☐ No
- ☐ Altres:

Quin és l'aspecte que més us ha agradat?

La vostra resposta

Quin aspecte canviariéu o modificariéu?

La vostra resposta

Si t'ha quedat alguna cosa per comentar, utilitza aquest espai

La vostra resposta

04. Formulari de valoració de la jornada cultural de l'escola

Famílies,

Un cop passada la nostra tarda de jornada cultural ens agradaria saber aquells aspectes que més us han agradat i aquells que canviariéu.

Moltes gràcies per la vostra col·laboració!

Equip docent escola __

Quin curs cursa el teu fill/a?

- ☐ I3
- ☐ I4
- ☐ I5
- ☐ Primària
- ☐ ESO
- ☐ Batxillerat

Abans de la col·laboració, heu rebut tota la informació necessària amb els detalls de la jornada?

- ☐ Sí
- ☐ No
- ☐ Altres:

Heu pogut conciliar l'activitat amb la feina?

- ☐ Sí
- ☐ No
- ☐ Altres:

Us ha agradat l'activitat?

- ☐ Sí
- ☐ No
- ☐ Altres:

Quin és l'aspecte que més us ha agradat?

La vostra resposta

Quin aspecte canviaríeu o modificaríeu?

La vostra resposta

Si t'ha quedat alguna cosa per comentar, utilitza aquest espai

La vostra resposta